

14.11.2019

Eduskunta
Sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

Asia: HE 35/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 b ja 60 §:n muuttamisesta

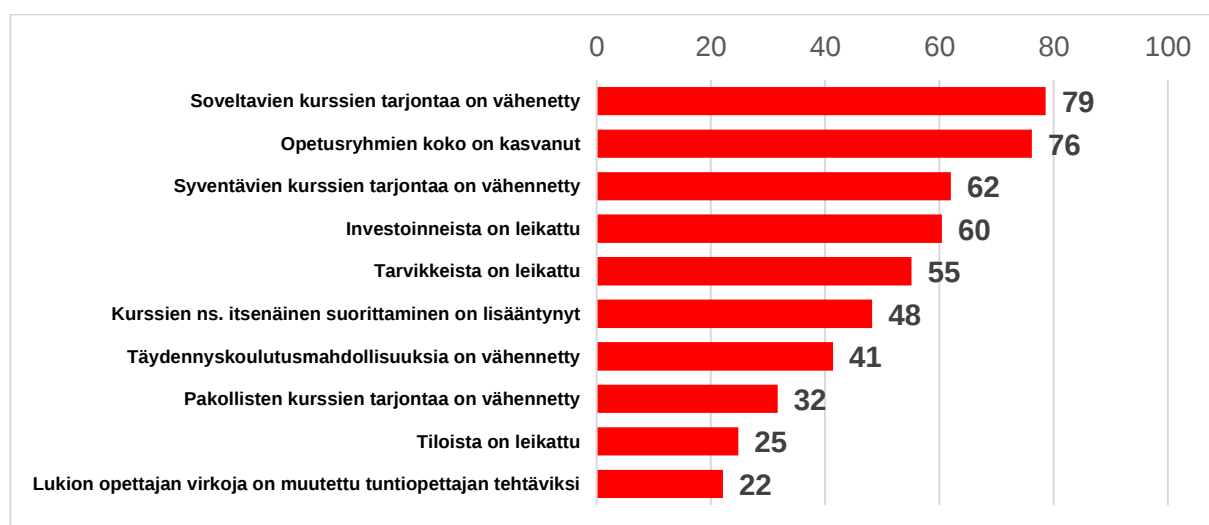
Viite: Sivistysvaliokunta perjantai 15.11.2019 klo 11:40 / HE 35/2019 vp / Asiantuntijapyyntö

Opetusalan ammattijärjestö OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua rahoituslain muuttamisesta.

Rahoitusleikkaukset kuormittavat opettajia, opinto-ohjaajia ja rehtoreita

Lukiokoulutuksen rahoituksesta on leikattu noin 120 miljoonaa vuodesta 2014 alkaen. Leikkausten vaikutukset näkyvät lukiodien arjessa kasvaneina ryhmäkokoina, valinnaisuuden kaventumisena ja lisääntyvänä työuupumuksena.

OAJ:n vuoden 2018 lukiokyselyssä 79 % vastanneista opettajista ilmoitti soveltavan opintotarjonnan vähentämisestä. Pakollisen opintotarjonnan vähentämisestä ilmoitti 32 % vastanneista. 48 % vastanneista ilmoitti opintojen itsenäisen suorittamisen lisääntymisestä ja 22 % ilmoitti opettajan virkojen osa-aikaistamisesta omassa oppilaitoksessaan. Joka kuudes opettaja opettaa keskimäärin yli kolmenkymmenen opiskelijan ryhmiä. Yli 50 opiskelijan opetusryhmät ovat myös yleisiä.

(Kuva1: Lukiokoulutuksen rahoitusleikkausten vaikutukset opettajien kokemana, prosenttia vastanneista)

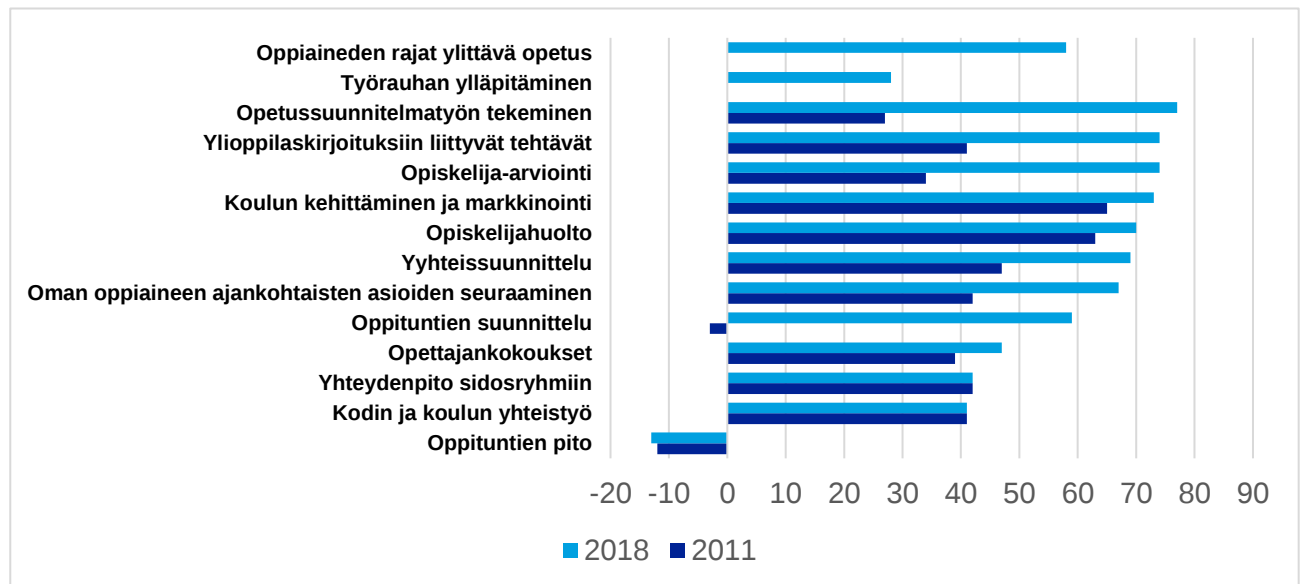
14.11.2019

OAJ:n työolobarometrin (2017) mukaan ”työn ilo, työstä innostuminen ja työtyytyväisyys eivät myöskään enää kannatelleet opettajien ja esimiesten hyvinvointia”. Barometriin vastanneista 27 % (23) kokee työstressiä melko usein ja 17 % (14) erittäin usein (suluissa vuoden 2015 barometrin tulos).

Lukiokoulutus uudistuu rahoituksen ollessa riittämätöntä

Ylioppilastutkinto on kokonaan digitaalinen vuodesta 2019 alkaen. Myös opiskelu ja oppimateriaalit ovat suurelta osin digitalisoitu. Lukiokoulutus uudistuu merkittävästi lukiolainsäädännön muutosten myötä, jotka konkretisoituvat vuonna 2021 voimaan astuvassa lukion opetussuunnitelmassa. Opetushallitus julkaisi lukion opetussuunnitelman perusteet marraskuussa 2019 ja paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan seuraavan vuoden aikana.

Opetustyössä kymmenen vuoden aikana tapahtuneet muutokset näkyvät sitten, että kaikki muu paitsi oppituntien pitäminen on lisääntynyt (OAJ:n lukiokysely 2018)

(kuva 2: Muutokset opettajan työssä kymmenen vuoden aikana, nettoanalyysi)

14.11.2019

Lukiolain ja opetussuunnitelmien uudistamisen tavoitteena on lisätä opiskelijan saamaa henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Lisäksi tavoitteena on uudistaa lukioaikaisten opintojen rakennetta ja työtapoja sekä lisätä oppilaitos- ja työelämäyhteistyötä. Uudistusten keskeinen tavoite on myös opiskelijoiden kokeman kuormituksen vähentäminen.

Nykyisessä rahoitustilanteessa hyvinvoinnin lisääminen ja uusien velvoitteiden toteuttaminen laadukkaasti on käytännössä mahdotonta ilman lukiokoulutuksen rahoituksen merkittävää vahvistamista.

Lukion opetussuunnitelman toimeenpanoa on tuettava täydennyskoulutuksella ja tutoropettajatoiminnalla

Lukiokoulutuksen kehitys ja lukiolain sekä opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää laajaa opetushenkilöstön täydennyskouluttamista. Osaamisen kehittämistä tarvitaan arviointi-, ohjaamis- ja erityispedagogisen osaamisen sekä digitaitojen vahvistamiseen.

Lukiotasolla toimiva tutoropettajamalli on jo todettu tehokkaaksi keinoksi tukea uusien opetusmenetelmien ja käytänteiden jalkauttamista sekä perusopetuksessa että lukiossa. Tutoropettajamallin jatkamiseen ja laajentamiseen tulisi lukiouudistuksen toimeenpanovaiheessa kohdentaa lisäresursseja.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen tarvitaan riittävä rahoitus ja säädökset opettajamitoituksesta

Koulutuksen rahoituksen ollessa pitkään jatkuneiden leikkausten seurauksena alimitoitettu, on toisen asteen koulutuksen perusrahoitusta vahvistettava ennen kuin voidaan puhua laadukkaasta oppivelvollisuuden laajentamisesta ja sen kustannusten kattamisesta. Ilman merkittävää lisäresursointia on toisen asteen maksuttomuus rajattava koskemaan vain säädettyä oppivelvollisuuden pidentämistä.

Opiskelijan oikeus nykyistä monipuolisempaan ja yksilöllisempään opinto-ohjaukseen ja jatko-ohjaukseen toteutuu, kun opinto-ohjaajien lukumäärästä on säädökset, jotka takaavat riittävän opinto-ohjaajamäärän opiskelijoiden lukumäärään verrattuna. Lisäksi sitovat mitoitukset tarvitaan kaikista opettajista suhteessa oppijoiden ja oppituntien määrään.

14.11.2019

Rahoituksen vahvistaminen on välttämätöntä

Lukiokoulutuksen rahoitusmalleja pohtineen työryhmän (OKM julkaisuja 2019:33) raportissa todetaan, että ”lukiokoulutuksen rahoitusmallin tulee olla riittävän vakaa ja ennakoitava. Rahoitusmallista riippumatta lukiokoulutukseen tulee suunnata riittävät taloudelliset voimavarat lakisääteisten tehtävien hoitamiseen” ja että ”jakojärjestelmän tulee perustua selkeisiin laskennallisiin kriteereihin”. Ikäluokkien pienentyessä lukiokoulutuksen alueellisiin olosuhteisiin tulee myös kiinnittää huomiota ja rahoitusta kehitettäessä lukiokoulutuksen saavutettavuus tulee turvata valtakunnallisesti.

OAJ:n mielestä lukiokoulutuksen rahoituksen merkittävä vahvistaminen on välttämätöntä lukiouudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja lukiokoulutuksen laadun turvaamiseksi. Rahoitus on pikimmiten palautettava vastaamaan koulutuksen järjestämisen todellisia kustannuksia. Vasta rahoituksesta annetun lain 23 b §:n pysyvän poistamisen jälkeen toteutetusta rahoituksen vahvistamisesta voidaan puhua lisäpanostuksina lukiokoulutukseen.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Tuomo Laakso
erityisasiantuntija